

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:20

2009-12-17

U2009/7341/SV

Utbildningsdepartementet

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145
721 05 VÄSTERÅS

Uppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan att utreda förutsättningarna för att inordna kompletterande utbildningar i yrkeshögskolan m.m.

Regeringens beslut

Utbildningar som kan inordnas i yrkeshögskolans regelverk

Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att

- identifiera vilka utbildningar som bedrivs enligt förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar som kan inordnas i yrkeshögskolans regelverk,
- redovisa hur ett överförande av dessa utbildningar ska gå till, hur eventuella hinder för detta kan undanröjas och hur myndigheten fortsättningsvis avser att hantera utbildningarna inom yrkeshögskolans regelverk, samt
- särskilt bedöma och redovisa hur pilotutbildningar som bedrivs dels som kompletterande utbildning, dels inom högskolan kan inordnas i yrkeshögskolan.

Utbildningar som inte bedöms kunna ingå i yrkeshögskolans regelverk

Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att

- lämna förslag om hur ett regelverk för nuvarande kompletterande utbildningar som inte bedöms kunna ingå i yrkeshögskolan ska utformas,
- redovisa hur i denna del aktuella kompletterande utbildningar ska överföras till ett nytt regelverk, samt
- lämna förslag om hur kompletterande utbildningar som inte bedöms kunna ingå i yrkeshögskolan ska kvalitetssäkras.

Frågor om statligt stöd

Myndigheten för yrkeshögskolan ska i ett första steg

- föreslå vilka kriterier som utbildningar utanför yrkeshögskolans regelverk ska uppfylla för att berättiga till studiestöd,
- bedöma och föreslå vilka principer som ska gälla för att sådana utbildningar ska berättiga till studiestöd enligt avdelning A respektive avdelning B i bilagan till studiestödsförordningen (2000:655),
- utreda om det finns behov av en särskild lösning för de högskoleförberedande konstnärliga utbildningarna avseende vilka villkor och under vilka förutsättningar som utbildningarna ska berättiga till studiestöd, samt
- föreslå hur möjligheten att bli ställd under statlig tillsyn, som i dag är reglerad i förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar, bör utformas.

Myndigheten ska därefter, som ett andra steg

- kartlägga de kompletterande utbildningar som i dag ger rätt till studiestöd enligt förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar, se över om utbildningarna uppfyller de kriterier för rätt till studiestöd som myndigheten föreslår samt redovisa vilka beslut myndigheten avser att fatta med den av myndigheten föreslagna lösningen,
- se över om utbildningarnas nuvarande placering i avdelningarna A 2 och B 1 i bilagan till studiestödsförordningen överensstämmer med de av myndigheten föreslagna principerna samt redovisa vilka beslut myndigheten avser att fatta med den av myndigheten föreslagna lösningen, samt
- bedöma behovet av antalet årselevplatser som kan berättiga de studerande till studiestöd enligt avdelning A respektive B i bilagan till studiestödsförordningen och föreslå hur antalet ska bestämmas.

Särskilda finansieringsfrågor

Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att

- föreslå vilka villkor som ska gälla för att anordnare av utbildningar som huvudsakligen ger nödvändig förberedelse för högre konstnärlig utbildning ska ha möjlighet att kombinera statligt stöd eller särskilda medel med studerandeavgifter,
- föreslå hur vissa yrkesinriktade utbildningar som inte kan inrymmas i yrkeshögskolans regelverk utan finansiering i form av studerandeavgifter i förekommande fall ska kunna bedrivas med såväl statlig finansiering som med studerandeavgifter, samt
- föreslå hur ett proportionellt förhållande mellan stöd och avgifter ska bestämmas.

För sådana kompletterande utbildningar som syftar till att bevara en kulturhistoriskt värdefull kunskap inom ett yrkes- eller kulturområde, och som inte i första hand syftar till att de studerande ska få förvärvsarbete inom området, ska myndigheten beräkna kostnaderna för att helt finansiera dem med statsbidrag eller särskilda medel, utan uttag av studerandeavgifter.

I uppdraget ingår att bedöma och beskriva vilka kostnadsmissiga konsekvenser förslagen för med sig, hur de ska finansieras samt att lämna de författningsförslag som behövs. Förslagen ska rymmas inom de anslagsramar som de kompletterande utbildningarna haft år 2009. Antal årselevplatser som kan berättiga studerande till studiestöd får inte överstiga befintligt antal platser dvs. 4 061 platser totalt.

Myndigheten ska vid genomförandet av uppdraget samråda med anordnare av kompletterande utbildningar, konstnärliga högskoleutbildningar och pilotutbildningar samt, i den mån myndigheterna är berörda, Centrala studiestödsnämnden och Högskoleverket. Myndigheten bör inhämta erfarenheter från Statens skolverk som tidigare var förvaltningsmyndighet för de kompletterande utbildningarna.

Myndigheten ska hålla Utbildningsdepartementet informerat om hur arbetet med uppdraget bedrivs. Den del av uppdraget som avser inordnandet av pilotutbildningar i yrkeshögskolan ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 30 september 2010. Uppdraget i övrigt ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 augusti 2010.

Bakgrund

I anledning av regeringens proposition Yrkeshögskolan (prop. 2008/09:68), som antagits av riksdagen (bet. 2008/09:UbU6, rskr. 2008/09:178) har eftergymnasiala yrkesutbildningar som inte utgör högskoleutbildningar sammanförts under yrkeshögskolans regelverk. Utbildningar som bedrivs med stöd av förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar ska enligt regeringens bedömning i proposition under en övergångsperiod få fortsätta att bedrivs enligt de bestämmelserna. Regeringen gjorde i samma propositionen liksom i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 16) bedömningen att Myndigheten för yrkeshögskolan bör få i uppdrag att i samverkan med intressenterna på området utreda hur kompletterande utbildningar ska regleras i framtiden.

Utbildningar som kan inordnas i yrkeshögskolans regelverk

I propositionen Yrkeshögskolan gjorde regeringen bedömningen att utbildningar med påtagligt yrkesinriktad karaktär som förbereder för arbetsmarknaden, sannolikt leder till försörjning och vilkas syfte överensstämmer med yrkeshögskolans ska bedrivs inom yrkeshögskolans regelverk för att få statligt stöd. Vissa kompletterande utbildningar som bedrivs med stöd av förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar kan i dag anses ha en direkt yrkesinriktad profil samt ett syfte som överensstämmer med yrkeshögskolans.

Det gäller t.ex. pilotutbildningar som i dag kan bedrivas såväl inom det offentliga utbildningssystemet som med stöd av regelverket för kompletterande utbildningar. Kännetecknande för sådana flygutbildningar är att de bedrivs i olika utbildningsformer, har olika huvudmän, och berättigar till olika former av statligt stöd samt är ställda under olika villkor för finansieringen. Regeringen bedömde i yrkeshögskolepropositionen att den offentligt finansierade grundläggande pilotutbildningen, med undantag av den militära flygförarutbildningen, bör bedrivas inom yrkeshögskolan.

Utbildningar som inte bedöms kunna ingå i yrkeshögskolans regelverk

I propositionen Yrkeshögskolan konstaterades att vissa eftergymnasiala utbildningar som bedrivs med stöd av förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar har andra syften och förutsättningar än de som utmärker yrkeshögskolan. En del kompletterande utbildningar kan närmast karaktäriseras som högskoleförberedande utbildningar inom främst konst, musik och teater. Dessa ger en nödvändig förberedelse för högre konstnärlig utbildning, och syftar inte i första hand till att möta arbetsmarknadens behov. Detta gäller även utbildningar vars inriktning är att bevara en kulturhistoriskt värdefull kunskap inom ett yrkes- eller kulturområde men som inte nödvändigtvis leder till arbete för de studerande. Regeringen gjorde bedömningen i propositionen att sådana utbildningar kan ha bättre förutsättningar att fortsätta utvecklas utanför yrkeshögskolan. Det är dock, tillade regeringen, angeläget att även dessa utbildningar omfattas av ett regelverk som bl.a. tillgodoser krav på kvalitetssäkring som en förutsättning för statligt stöd.

Frågor om statligt stöd

En utbildning kan enligt förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar få statligt stöd genom att utbildningen ställs under statlig tillsyn, förklaras berättiga eleverna till statligt studiestöd enligt studiestödsförordningen (2000:655) eller berättiga till statsbidrag om utbildningen är särskilt värdefull från nationell synpunkt. Samtliga kompletterande utbildningar står under statlig tillsyn.

Studiestöd får lämnas till studerande vid de utbildningar som bestäms av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I bilagan till studiestödsförordningen finns en förteckning över de läroanstalter och utbildningar som berättigar till studiestöd. Bilagan är indelad i två avdelningar. Utbildningar i avdelning A definieras som grundläggande eller gymnasiala och utbildningar i avdelning B som eftergymnasiala. Avdelningarna är i sin tur indelade i underavdelningarna A 1, A 2, A 3, B 1 och B 2. Indelningen i avdelningar har bl.a. betydelse för vilken typ av studiestöd som kan lämnas, antal veckor som studiestöd kan lämnas för på olika utbildningsnivåer och om avskrivning av tidigare studielån för studier på gymnasial nivå kan göras vid fortsatta studier på eftergymnasial nivå. En utbildning kan enligt förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar förklaras berättiga eleverna till

studiestöd enligt avdelning A 2 eller B 1 i bilagan till studiestödsförordningen. En person som har en avslutad gymnasieutbildning och är över 20 år kan få studiemedel i 80 veckor för utbildning i avdelning A 2. För avdelning B 1 finns ingen nedre åldersgräns för rätt till studiemedel och individen kan få studiestöd i 240 veckor.

Regeringen har den 20 mars 2003 (U2003/1265/SV) fattat beslut om det antal årselevplatser som kan berättiga elever till studiestöd vid kompletterande utbildningar. Det totala antalet platser är begränsat till totalt 4 061 platser, varav högst 3 055 platser berättigar eleverna till studiestöd enligt avdelning A i bilagan till studiestödsförordningen och högst 1 006 platser enligt avdelning B i bilagan.

Särskilda finansieringsfrågor

Förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar medger olika kombinationer av statligt ekonomiskt stöd och studerandeavgifter för viss utbildning. Nästan alla anordnare av kompletterande utbildningar tar ut en avgift av den studerande. I genomsnitt utgör avgiften cirka en fjärdedel av den totala utbildningskostnaden. Enligt lagen (2009:128) om Yrkeshögskolan får dock studerandeavgifter inte kombineras med bidrag eller särskilda medel.

Skälen för regeringens beslut

I dag finns kompletterande utbildningar som har en direkt yrkesinriktad profil och vars syfte till stora överensstämmer med yrkeshögskolans. Sådana utbildningar bör bedrivas inom yrkeshögskolans regelverk. Dagens flygutbildningar har en svåröverskådlig struktur, är strikt reglerade och har de mest varierande finansieringsformerna inom det eftergymnasiala utbildningsområdet. Det finns därför ett stort behov av att utreda hur den grundläggande pilotutbildningen och vidareutbildningar inom området ska utvecklas och dimensioneras.

Vissa kompletterande utbildningar, främst inom konst- och kulturområdet, har andra syften och förutsättningar än de som utmärker yrkeshögskolan. Flera av dessa utbildningar kan ha bättre förutsättningar att fortsätta utvecklas utanför yrkeshögskolan bl.a. eftersom yrkeshögskolans regelverk inte medger att studerandeavgifter kombineras med statsbidrag eller med att särskilda statliga medel utgår. Ett särskilt regelverk behöver därför utformas för att säkerställa att utbildningarnas karaktär och särart kan bibehållas. I sådana bestämmelser behöver kvalitetssäkringen av utbildningarna regleras, som en förutsättning för att staten ska kunna medge någon form av stöd.

Det finns ett mindre antal kompletterande utbildningar som är väl etablerade inom arbetslivet och har likartade mål som yrkeshögskolans, men med en annan struktur och finansieringsbas. Dessa utbildningar har kunnat kombinera statligt stöd med studerandeavgifter i enlighet med

villkoren i förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar. Det behöver klargöras hur sådana utbildningar ska hanteras inom ramen för ett nytt regelverk.

Utgångspunkten för myndighetens arbete ska som framgått vara att utbildningar med påtagligt yrkesinriktad karaktär ska bedrivas inom yrkeshögskolans regelverk. Dessa utbildningar kommer då att ge rätt till studiemedel enligt villkoren för utbildningar i avdelning B 1 i bilagan till studiestödsförordningen. För de utbildningar som inte bedöms kunna ingå i yrkeshögskolans regelverk ska myndigheten föreslå vilka kriterier som sådana utbildningar ska uppfylla för att berättiga eleverna till studiestöd.

Högskoleförberedande konstnärliga utbildningar är av principiellt annat slag än de behörighetsgivande utbildningar som idag kan ge rätt till avskrivning av studielån. Utgångspunkten ska därför vara att studier på högskoleförberedande konstnärliga utbildningar inte ska berättiga till avskrivning av studielån vid fortsatta studier på eftergymnasial nivå. Utbildningarna bör däremot kunna ge rätt till studiemedel före 20 års ålder.

Möjligheten för en kompletterande utbildning att enbart bli ställd under statlig tillsyn infördes för att göra det möjligt att befria vissa utbildningstjänster från mervärdesskatt när det svenska regelverket vid mitten av 1990-talet skulle anpassas till EG-rätten. Utgångspunkten är att denna möjlighet ska kvarstå.

På regeringens vägnar

Jan Björklund

Per Byström

Kopia till

Riksrevisionen
Statens skolverk
Högskoleverket
Centrala studiestödsnämnden